

MARK & STALD

FAGLIGT TALT

AF PLANTECHEF CLAUS ØSTERGAARD,
ØKOLOGIRÅDGIVNING DANMARK

BÆLGPLANTER KRÆVER FOKUS PÅ SÆDSKIFTE

Hestebønner har været populære de seneste år, og arealet er vokset til over 3.000 ha, fordi der er et stort behov for dansk-produceret protein. Hestebønner har samtidig præsteret et højt og stabilt udbytte. I 2016 har udbytterne dog været skuffende, især på lettere jordtyper. For de andre bælgseedsarter, ærter og lupin, er arealet de senere år blevet mindre, men vi skal ikke glemme dem af den grund.

Sædskitte

For at undgå at opformere sædskittesygdomme og få faldende udbytter er det nødvendigt nøje at planlægge sædskittet ved mangeårig dyrkning af bælgsead. Det skal være et tilstrækkeligt antal år mellem dyrkning af bælgsead. Erfaringer fra udlandet i områder med intensiv bælgseadsdyrkning tyder på, at der skal være 5-7 år imellem, man dyrker bælgsead på samme areal. Det gælder ikke bare inden for den enkelte art men også imellem arter. Ærter og hestebønner rammes stort set af de samme rodinficerende svampe. Lupin har bedre resistens mod nogle men ikke alle. Bliver en mark 'bælgseadstræt', går der mange år, inden den igen er klar til bælgsead.

Hestebønner bedst på lerjord

Vækstbetingelserne i 2016 har bekræftet, at hestebønner egner sig bedst til dyrkning på lerjord. Og at det er meget vigtigt, at der på sandjord er mulighed for vanding. På sandjord er effektiv ukrudtsbekæmpelse tillige af stor betydning, gerne med radrensning.

Lupin sammen med korn på sandjord

Lupin er den mest tørkeresistente og derfor et godt valg til uvandet sandjord. Lupin er den af bælgseadsafgrøderne, der har det højeste proteinindhold og dermed også en høj foderværdi. I praksis er der gode erfaringer med at dyrke lupin i blanding med korn, særligt vårhvede. Forsøg viser, at blandinger af korn og lupin både giver højere udbytte og mindre ukrudt.

Markært

Markært er et godt valg på lettere jordtyper uden vanding, som ikke er egnede til hestebønner. Blandinger med vårbyg giver en ret stabil afgrøde på mellemjorder eller vandede sandjorder.

“ For at undgå at opformere sædskittesygdomme og få faldende udbytter er det nødvendigt nøje at planlægge sædskittet ved mangeårig dyrkning af bælgsead.

Til venstre ses efterårssæet vinterrug efter stubharvning. Til højre er det forårssæet vinterrug i vårtriticale. Foto: Anders Lund

Pløjefri vinterrug på to måder

Anders Lund eksperimenterer med at etablere vintersæd uden pløjning. Indtil videre har han testet to forskellige metoder, der har hver deres fordele og ulemper

PLØJEFRI DYRKNING

AF KAREN MUNK NIELSEN

Økologer bliver ofte skudt i skoen, at de kører og roder alt for meget i jorden for at holde ukrudtet i ave. Pløjefri dyrkning er en udfordring, når man ikke bruger kemi. Ikke desto mindre er lysten til mindre jordbehandling til stede hos mange. Anders Lund, Brædstrup, er en af de landmænd, der på egen hånd er gået i gang med at eksperimenterer med pløjefri etablering af korn i sit rækkedyrkede sædskitte.

Indtil videre har han udviklet og testet to metoder til at etablere vinterrug uden pløjning; en efterårssæet og en forårssæet.

Den rustikke

Efterårsmodellen består af stubharvning, som trækker evt. kvikudløbere op. I dette noget rustikke såbed, som han kalder det, sår han vinterrug.

- Det ligner ikke noget, man normalt ville kalde godt såbed, men på denne måde laver jeg topmuld og undgår at begreve ormene, siger Anders Lund.

Han oplever generelt en god fremspi-

ring, men på grund af det ujævne såbed bruger han lidt ekstra såsæd end ved en normal etablering efter pløjning.

- Det duer kun fordi det er efterår, og der er fugt i jorden, og det forudsætter en såmaskine, der kan skære en god sårille. Sådan en kigger jeg efter i øjeblikket, tilføjer han.

Den udfordrende

Forårsmodellen ligger noget længere fra normal praksis. Fordi Anders Lund praktiserer rækkedyrkning, har han mulighed for at så vinterrugen som udlæg i vårsæd efter sidste radrensning. Dæksæden har været triticale eller hestebønne.

- Det er en spændende metode, men der er udfordringer. Min succesrate er kun ca. 50 procent, og det er selvfølgelig ikke godt nok, konstaterer den iderige planteavl, som i november var vært for en demonstration af rækkedyrkning og efterafgrøder for Økologisk Landsforening.

- Når det lykkes, får vi meget kraftige rugplanter, der kommer tidligere i vækst næste forår. Rodnettet er simpelthen bedre udviklet. Til gengæld bliver ukrudtet også temmelig kraftigt med stort rod-

net, og det gør det svært at radrense og så efterafgrøde næste forår, forklarer Anders Lund.

Han overvejer derfor om modellen i fremtiden hedder vårsæd med udlæg af kløvergræs, der harves omkring 1. oktober inden etablering af rug.

Eksperimentet fortsætter

Anders Lund påbegyndte eksperimenterne i det små for tre år siden og har gradvist udvidet det pløjefri areal til nu 20 ha. Vurderet her i november er han tilfreds med fremspiringen i den efterårssæede rug, mens han endnu ikke har besluttet, om den forårssæede skal overleve eller ende sine dage som efterafgrøde.

Karen Munk Nielsen er kommunikationskonsulent i Økologisk Landsforening

Artiklen er led i Økologisk Landsforenings projekt Demonstration af nye økologiske løsninger. Projektet er støttet af Projektet er støttet af Promilleafgiftsfonden for Landbrug, Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevareministeriet.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

LDP 2020

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne